

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

St. Olaf.

„Ret og Sandhed.“

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (porto iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianas og for andre end forannævnte landes vedkommende i St. Olafs Trykkeri, Akersveien nr. 4, Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 arc pr. petilinie.

Politisk oversigt.

I Spanien blev der under det aftraadte ministerium reist retslig forfølgelse mod endel prester, der fra prædikestolen havde opmuntret det katholske folk til at varetage religionens interesser overfor et religionsfiendtligt styre. Paa den nye justisministers indstilling har dronningen eftergivet samtlige domfældte prester deres straf. Men selv denne „benaadning“ forekommer os ikke at fyldestgjøre retfærdighedens krav. Thi justisministeren fremhævede udtrykkelig, at domkjendelsen kun var skeet ved en udlægning af vedkommende lovparagraf, som ikke har været lovgiverens mening.

I Frankrige rører hist og her ogsaa den gode aand sig i det offentlige liv. I Nantes f. eks. forlanger kredsraadet, at religionen skal lægges som grundlag for folkeundervisningen, og begrunder sit forlangende saaledes: „Den daglige erfaring viser, at sedelære uden religion er utilstrækkelig. Af selve de officiele meddelelser fremgaar dens utilstrækkelighed uigjendrivelig. Beretningen angaaende retspleien fastslaar, at de unge forbryderes antal vokser i en foruroligende grad: i 1887, for hvilket aar beretningen foreligger, blev næsten 29,000 børn (under 16 aar) dømt. De før saa at sige ukjendte barne-selv mord har paa gruppvækkende maade gjentagende fordoblet sig, saa der i 1887 forekom 443. Upaatvilelig er der en umiddelbar sammenhæng mellem disse bedrøvelige kjendsgjæringer og skolen, hvis civile sedelære mangler ethvert hold og derfor er uden virkning. Denne sagernes stilling er en national fare, der maa afvendes.“ — I 1889 brugtes 940,320,000 kr. til forrentning af statsgjælden.

Tysklands katolikker afholder ifølge Windthorsts erklæring sine aarlige generalforsamlinger af samme grund, som man aarlig holder troppemanøvrer.

I den engelske arme har opsætsighedsaanden atter gjort sig gjældende, denne gang iblandt husarerne. 20 er idømte fængselsstraf, og regimentet vil blive forlagt ud af landet.

De forenede staters senat har bevilget 182,500 kr. til oprettelse af en konfessionsløs skole hos sortfodindianerne i Montana, for at kvæle den derværende katholske skole.

Gudstjenesten i St. Olafs kirke i Kristiania.

Søndag den 7de september: Kl. 7 stille messe. — Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 høimesse med prædiken. — Kl. 5 andagt med katekese.

St. Halvarvs kapel, Urtegaden 29.

Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 høimesse med prædiken. — Kl. 5 andagt med katekese.

Fælleskommunion for mødre-foreningen.

Ugekalender.

Søndag den 7de. 15de søndag efter pinse (Epist.: Gal. 5, 25—6. 10: evang.: Luk. 7, 11—17). Felix II., pave og martyr. † ca. 356 — Mandag. Vorfrues fødselsdag. — Tirsdag. Sergius I., pave. † 701. — Onsdag. Hilarus, pave. † 468. — Torsdag. Nikolai af Tolentino, augustiner munk, † 1308. — Fredag og lørdag. Dage i oktaven til Marias fødsel.

Søndag den 14de. Korssets ophøielse.

15de søndag efter pinse.

„Saasandt vi lever i aanden,“ siger st. Paulus til os idag (Gal. 5, 25). „saa lad os ogsaa vandre i aanden!“

Du ønskede maaske at vide, hvordan du altid skal faa holdt dette lige spor til paradis? Træd ind i Guds helligdom og gjør bekjendtskab med den katholske kirkes uhyre bogsamlinger! Der findes skrifter, forfattede af bønens mænd, af praktiske sjælekjendere; dér forefinder du alt, hvad der kan fylde et hjerte, som længes efter oplæring og begjærer trøst. Forfatterne er vel døde; men deres aand, som er Guds hellige aand, lufter endnu fremdeles igjennem de fromme skrifter. Eller vil du til klarhed, saa træd ind i kirken betids og stadig, og lyt. ikke som kunstkritiker, men som tørstende sjæl, til det levende ord, her forkyndes dig fra Gud, nyttigt til lærdom, til overbevisning, til rettelse, til optugtelse i retfærdighed, at du maa vorde et fuldkomment Guds menneske, dygtiggjort til al god gjærning.

Spørger vi, hvilke midler hine levende og skrevne bøger indprenter, da finder vi dem enige om to uundværlige: eftertænksom betragtning og andægtig bøn.

Naar en har et strengt arbeide for, saa strengt, at han ofte er paa nippet til at lade det fare, gives der faa mere egnede midler til at indgyde ny handlekraft end tanken paa den løn, som arbeidet bringer. Jo større udbyttet er, des mere hænger man i for at bringe sit foretagende til ende; og for et kristelig ført liv er jo lønnen uendelig — eftersom den er Gud selv. Det gjælder altsaa om at skaffe os et mest muligt til virkeligheden sig nærmende begreb om denne løns storhed; at fatte bredden og længden og dybden og høiden — for at tale billedlig; jo fyldigere det begreb opnaaes, des sterkere lokker prisen til virksomt at handle og taalsomt at lide. Omendskjønt i sig uendelig kan nu ovenikjøbet lønnen vokse, eller rettere sagt: vor delagtighed i den kan blive større eller mindre; thi Gud skal betale enhver efter sine gjerninger. At leve tilbørlig er derfor et rent akkordarbeide; jo mere du udretter, og jo bedre, des mere faar du. Det er derfor, hvad eftertanken maa udrette: stille den ventende herligheds løn som bevæggrund til ihærdig flid kraftig og tidt frem for sindet og paa-pege, at den uden sammenligning overgaar alle vore ydelser og lidelsernes stakkede tid.

Dog er denne, mere selviske betragtningsmaade ikke det eneste heldbringende synspunkt; den befordrer i os tro med haab; men der er en anden, som for mange, navnlig mindre daadkraftige karakterer, er af største vigtighed — det er tanken paa hin for-tærdelige straf, der venter saavel overtrædelse af Guds vilje som undladelse af de til saligheds opnaaelse fore-skrevne pligter. Denne overveielse befordrer i os tro med frygt; ogsaa den er selvisk. Men saa er der en tredje, som vækker tro med kjærlighed.

Det er en vitterlig sag, vi sandsynligvis alle kjender af erfaring, at man kan gjøre et arbeide, og det kan blive en forholdsvis saa uhyre let, selv sødt, ved at man gjør det for en, man har kjær; selv lidelser kan derved blive en nydelse. Vianney, den fromme sogne-prest i Ars, som nok engang bliver kanoniseret, var endnu barn, da han maatte gaa ud at hakke sin faders mark sammen med en ældre broder. Det kneb for ham at holde skridt med den større, og stadig sakkede den smaa bagud. Da fandt han paa en udvei: han tog en madonnastatue og stillede den op for enden af ageren. Under arbeidet kastede han saa uafadelig blikket hen til sin statue, kjærligheden til Maria drog ham fremad, og han naaede furen ud inden sin broder. Hvad lille Vianney gjorde legemlig, skal vi gjøre aandelig: med kjærlighed stille os Guds alsidige elskelighed og troens ophøiede sandheder frem for

sjælens øie; og selv om rent jordiske forhold eller vor kristelige kamp en stund drager blikket bort fra dem, saa kiger vi straks hen til dem igjen; vor tro bliver derved oplivet, og kjærligheden til det, vi tror paa, vil drage os fremad mod maalet, som er kristelig fuldkommenhed.

Haand i haand med betragtningen gaar bønnen. Medens betragtningen bringer Kristus til, særlig for-medelst tro at bo i vore hjerter, saa er bønnens særlige virkning at rodfæste os i kjærlighed. Hør, hvor-ledes! I menneskelige forhold finder en kjendsgjerning almindelig sted: Den person, man holder af, vil man gjerne være sammen med, og jo længere man er sammen, des sterkere bliver kjærligheden, forudsat, at der ingen-ting er hos den ene, som støder den anden bort. Dette kan med megen større ret anvendes paa vort emne. I bønnen træder sjælen hen til Gud, og Gud bøier sig ned til mennesket — billedlig talt; saalænge man virkelig beder, staar man forenet med Gud. Maa kjærligheden tændes og opildnes eller snarere svækkes ved sligt samvær? I omgang med Gud, siger vismanden (Visd. 12, 16), er der ingen bitterhed og i samliv med Ham ikke smerte, men lyst og glæde. Thi Gud er alt godt og alt skjønt, saa jo mere man dvæler ved Ham, des høiere faar man Ham kjær. Altsaa er det netop gjennem bøn, at kjærligheden skal vokse, og den er uundværlig, ja det gjælder endog om at tilvende os dens fylde. Thi den grad af kjærlighed, hvormed vi handler, er jo det, som bringer vor himmerigsløn og Guds forherligelse til at stige; og den forholder sig til de øvrige overnaturlige dyder som rod og grund-vold, fordi de øvrige næres og bæres af den.

De to midler, her er paapegede som nødvendige for at leve tilbørlig, viser ogsaa vor epistel, at st. Paulus holder fast paa, idet han nemlig knæler for den rige Gudfader og nedbeder over menneskene, at Kristus maa bo fyldig i deres hjerter ved troen, samt at vi maa rodfæstes i overnaturlig kjærlighed, for ved naaden og siden ved æren at opfyldes med al Guds fylde, forsaavidt et menneske kan rumme den.

Menneskenaturens længsler.

Filosofisk-religiøse overveielser.

(Fortsættes.)

II.

Virkeligheden.

Menneskesjælen higer efter noget bedre, høiere, ædlere, større end den selv. Denne higen er ingen tom indbildning. Thi for alle et skabt væsens fornuft-tringer ligger virkelighed tilgrund.

Vi kan intet tænke, hvor der ikke er noget, som kan tænkes. Vi kan ikke elske, hvor der intet er, som kan elskes. Vi kan ikke ville eller handle, hvor ikke viljen, handlingen har noget, den kan gaa ud paa. Ingenting kommer af intet.

At negte dette er at negte de ting, vi ser, rører, smager, hører, lugter; det er at negte vor egen tilværelse, verdens tilværelse og Guds tilværelse. Det er en fornægtelse af alting. Den trefolde vished, vi har: om vort eget væsen, om verdens væsen og om Guds væsen, paatvinger sig os samtidig, gaar ind under én og den samme bevidsthedens kjendsgjærning.

Thi for den fornuftige overbevisning om disse tre væsentlig særskilte tilværelsesformer er vishedens autoritet én og den samme. Om end vor fornuft ad forskellige veie drager sine slutninger, er den i sig selv dog altid én og udelelig, og derfor har den lige stor autoritet for alt det, den bevidner at være sandt.

Ehver virksomhed af vore sjælsevner udenom menneskets personlige sfære er tilstrækkeligt bevis for den virkelige tilværelse af noget, som er uafhængigt af vort eget væsen. Vi er ikke alene visse paa, at der gives saadanne tilværelser udenom vor egen; men vi er ogsaa visse paa, at de har sine særegne egenskaber og eiendommeligheder.

En rose gjør ikke samme indtryk paa os som en skøn melodi; skuet af det brusende verdenshav opvækker ikke den samme sindsrørelse i os som det fortrolige samliv med familie eller venner. Indtrykket af en herskesyg tyrann og folkefiende er væsentlig forskjelligt fra det af en folkeven og fædrelandsforsvarer.

Medens vi selv forbliver det samme ensartede væsen, modtager vi udenfra de forskjelligste, mest uligeartede indtryk i sjælen, og det ganske naturligt, da det jo ikke er sjælen, der frembringer gjenstandene, men selve disse indtryk, der sætter vor fornuft i virksomhed og gjør, at vi sjælelig opfatter dem.

Den menneskelige fornuft altsaa drager kjendsel ikke blot paa andre tilværelsesformer, men ogsaa paa deres særlige egenskaber, og den slutter lige tilforladelig om begge.

Men at kjende det, som udenom os er til, og dets eiendommeligheder, det er at kjende sandhed; thi sandhed er alt det, som er til. Menneskefornuften er saaledes organ for sandhedssøgen.

Dette standpunkt af vor fornuftige erkjendelsesevnes ubestridelige vished og tilforladelighed maa vi fastholde, hvor det gjælder at søge sandheden. En normal, vel organiseret menneskeforstand, eller hvad vi med ett ord kalder „sund fornuft“, vil ikke tilstede nogen tvil om sine fatteevners autoritet.

At nære tvil derom er ikke tegn paa fordringsfri visdom, men snarere bevis paa daarskab. Thi da sandheden er menneskesjælens maal, paa hvis opnaelse eller frasigelse alt kommer an, vilde det være en urimelighed at tilsidesætte som noget værdiløst og ugyldigt den evne i sjælen, der vitterlig tjener os til grundlag og middel for at overbevise os om sandheden.

Mennesketilværelsen er ingen famlende drøm, men

en lysvaagen, alvorfuld virkelighed. Ei heller blev menneskelivets ypperste gave skjænket os for at bortkastes ved at misbruge vor fornufts evner til elendige spidsfindigheder, men forat vi ved hjælp af forstandens lys, der er den naturlige aabenbaring, som „oplyser ethvert menneske, der kommer til verden“, skal alvorlig søge efter sandhed, d. e. saavidt disse vore evner rækker.

Dog kan der maaske gives tvil, som udspringer fra manglende overbevisning eller fra utilstrækkelig kundskab. — Saadan tvil maa agtes, naar den er ærlig ment; thi den er da tegn paa en oprigtig, sandhedskjærlig aand, der, uafhængig af alle andre hensyn end sandhedens egne, trofast arbejder sig frem mod maalet.

Men tvilen kan ogsaa være af en anden art. Der er den foregivne mangel paa erkjendelse, den, der giver sig ud for at drage i tvil, om det lys, vi ser, er lys, eller om vi virkelig ved det, vi ved! Dette er aandsfeighed eller tegn paa en sygelig sindsretning.

En dag blev den bekjendte dr. Johnson spurgt, hvad han mente om de foregivne beviser, hvormed nogle selvindbildte filosoffer vilde godtgjøre materiens ikke-tilværelse. Doktoren svarede livlig, idet han af al magt lod sin fod tørne mod en stor sten, der just laa i hans vei, saa at han fik et voldsomt tilbageskud deraf: „Jeg gjendriver det slig.“

De, hvem saadant svar ikke tilfredsstiller, maa ansees lige med uhelbredelige aandsyge; de bør ty til „asylet“; thi naar de, efter sit eget vidnesbyrd, ikke kan have vished om noget, men er nødt til at drage eller til stadig at tale nonsens.

At tvile om vore fatteevners tilforladelighed som bevisgrund for sandheden er følgelig tegn paa ikke-sund sans; at benegte deres autoritet for klart at skjelne sandheden er at udelukke sig selv fra fornuftens, og lad os i det hele taget sige, fra menneskelighedens omraade.

Thi de mænd, menneskeheden sætter høiest, og hvem den vier en udødelig hæder, hvis pris fra slegt til slegt nedarves gennem tiderne — de var mænd, der har ofret sig i de store ideers tjeneste, som adler menneskesjælen, og som de har stræbt at virkeliggjøre i livet.

Det er disse samfundets helte, som menneskeslegten hylder med blivende entusiasme; til deres ære opretter folkene udødelige mindesmerker; ja deres blotte navn indgyder ærefrygt og inspirerer hjerterne til efterligning af deres heltedaad.

Saadan er menneskenaturen, saadan dens tænke- og handlemaade overfor de store aander, som har bragt menneskeheden fremad paa det sandes, det godes og det skønnes vei. Og efterdi denne hyldelse af sjælsstorhed ydes umiddelbart af alle mennesker, kan den kun være et præg af selve det guddommelige ophav, som har indgydt den i menneskesjælene.

Derimod, den verdensvisdom eller „filosofi“, som gaar ud fra ikke at erkjende og ikke at nære vor naturs mest ærefulde, løfterige higen og stræben, den miskjender

fornuftens magt, undervurderer menneskesjælens medfødte adel, fornægter sit kald, gjør sig uværdig til at veilede menneskene. Thi den lærer ikke det høieste og vigtigste for mennesket: at det skal agte sig selv og sit høie endemaal.

Vi gaar da ud fra de menneskelige erkjendelsers tilforladelighed og fastholder paa denne urokkelige grund, at selve den kjendsgjerning, at sjælen eier en stræben og overbevisning, som rækker ud over den jordiske virkekreds, er fyldestgjørende bevis for, at der gives en overjordisk sfære af aandelig virkelighed, tilsvarende vor naturs ideale længsler.

III.

Troskab mod sjælen.

Mennesket eier evne til med fornuftens blik at trænge igjennem til en aandelig sfære af en høiere, betydningsfuldere virkelighed end den materiele verden, vi befinder os i. Til denne aands virkeligheds verden skal vi netop her berede os for hisset at kunne optages i den.

Hvad grund, hvilket maal har vel mennesketilværelsen, naar den høieste og ædleste attraa: at lære at kjende sandheden, skulde blive frugtesløs, enten fordi der ikke gives noget absolut sandt, eller fordi det skulde være uopnaaeligt for os at tilegne os det?

Var det menneskets lod, bedre da, om vi blev til støv igjen i al evighed, eller rettere: bedre om vi aldrig havde været andet end støv!

Men vor fornufts erkjendelse af og vor egen higen efter sandhed er os den sikre borgen for, at sandheden er til, og at den er tilgjængelig for os. Det er da ikke sandheden, som feiler; heller ikke er mennesket, som en Tantalus, dømt til faafængt at stræbe efter den, aldenstund han jo har fornuftens evner til at erkjende og fastholde den. Nei, feilen er, at vi enten undlader at bruge vore evner eller ikke bruger dem ret.

Sandheden er ikke som en truende, ubarmhjertig sfinx, men som en huld og god genius, der kommer den alvorlig søgende hjælpsom imøde; thi for den, der alvorlig søger sandheden, bliver den som en kjær og fortrolig ven. Oprigtighed i at søge det sande, freidighed i at følge det, naar og hvor det giver sig tilkjende — disse er de væsentlige forudsætninger for at naa til sandheden.

Med et villigt hjerte og høimodige beslutninger gives der intet sandt ideal i sjælen, der ikke lader sig opnaa i virkeligheden. Thi menneskesjælens ophav kan ikke ville skuffe dens længsler efter sandhed.

Disse dybe længsler, denne høie ideale higen er spor af vor sjæls medfødte adel, som skrøbelighed og synd ikke har kunnet heltud tilintetgjøre; de vidner om vor sjæls storhed og høie endemaal, vi bør ære dem som vort dyrebareste eie, agte dem som et kommende livs arv. Ve os, om vi forholder os ligegyldige, lunkne, ringeagtende eller endog modstræbende overfor de høiere sandheder, som selve guddommen har præget i vor sjæl!

Bedre at have levet i en tønde som Diogenes og bevaret denne aandens høiere arv, end om vi skulde forspildt den ved at lægge livets tyngdepunkt alene i det materiele velvære. Thi mennesket har intet høiere, intet væsentligere maal for sin tilværelse end med sine bedste og ædleste evner at stræbe til den værdigste løsning af menneskelivets store opgave. Af den afhænger vor egentlige bestemmelse og ypperste lykke. Den er virkeliggjørelsen af vor sjæls bedste attraa, det høie maal, selve menneskets fornuft kræver. Over denne højhed staar alene den Allerhøieste. Den Allerhøieste er svaret, som alene kan tilfredsstille vor fornuft, fyldestgjøre det uendelighedens maal, som den stiller os. Thi intet ringere end det uendelige kan opfylde menneskesjælens høieste krav.

Men sjælens forbindelse med det uendelige er religion. Religionen er derfor svaret paa det fornuftens raab, som intet bringer til taushed; svaret paa den sjælens higen, som intet skabt kan fyldestgjøre; paa de hjertets udødelige længsler, som al skabningen ikke formaar at opveie.

Hvor finder vi da religionen?

(Fortsættes.)

„Hensigten helliger midlet“

viser sig at være en protestantisk grundsætning, medens det dog altid har været jesuiterne, der i godtfolks indbildning har havt privileg paa at øve den alt andet end priselige sætning, saa endog en iaar her i Norge udkommen „Lærebog i kirkehistorie“ diskurser om det gamle, i lige grad ubeviste som ubevislige snak: „De førte den lære, at hensigten helliger midlet, og saaledes kunde de skjendigste ugjerninger af dem kaldes gode, naar de kun gjordes i en god hensigt.“

For at omvende Luxemburgs katholske befolkning, benytter protestanterne en svært hæderlig fremgangsmaade. De har saaledes bragt i handelen en bønnebog med følgende titel: „Alt for Jesus. En fuldstændig lære- og bønnebog. Med biskopelig approbation. München 1890.“ Den lille bog paa 472 sider er fint indbunden, som man binder katholske bønnebøger, og hensigten er da ogsaa, at den skal præsentere sig i folks øine som en saadan. Den sælges til en yderst billig pris, nemlig 1 franc, og saa faar landsfolket endda en galanteri-urkjæde og -ring med i kjøbet. Hvad indeholder saa bogen? En hel del bønner o. a., taget ud af katholske bøger, og saa spredt rundt omkring en mængde forvrængelser af kirkens lære, og belæringer i protestantisk aand, som man haaber, at det katholske folk skal indsuge.

Luthers sedelære.

(Fortsat.)

„Kristus, vor seierherre, har udrettet alt, saa at der fra vor side intet videre behøves, hverken at bekjæmpe synder, nedkaste djævelen eller overvinde døden. Kampen og nederlaget er allerede skeet. Hvad vi endnu kan have at lide og stride, er ingen rigtig kamp, men blot at prise eller rose os af denne seier. Jeg siger, at Kristus allerede har fuldbyrdet alt; I

skal blot tage imod, benytte eder af denne seier ved at lovsynge derom, rose eder og prale og være et lykkeligt og husvalet folk.“

(Jena Udg. 1588. VII, 217)

„Det er det, som troen opnaar, at Kristus alene hersker i retfærdighed, sikkerhed, glæde og liv, paa det at samvittigheden gladelig kan indsovne i Kristus uden al følelse af lov, synd og død.“

(Comment. in Gal. Frankf. 1543. II, 310 b)

(Citeret efter Döllinger: Die Reformation III, p. 61)

„Gud kan ikke blive var nogen synd hos os, om vi end skulde være opfyldt af synder, intet uden synd indeni os og udenom os, i sjæl og legeme, fra issen til fodsaaalen. Han ser blot det kjære, dyrebare blod af sin elskede søn, vor herre Jesus Kristus, med hvilket vi er bestænkede Derfor kan Han ikke, og vil Han ikke se os anderledes, end som om vi var selve hans elskelige søn, fulde af retfærdighed, hellighed og uskyldighed.“

(Augbs. Udg. VIII, p. 878)

„Naar vi tror, at Kristus alene er vor hellighed, da bliver formedelst denne hovedhellighed alt, hvad der findes hos os, alt, hvad vi gjør og lever, kaldt helligt, saasom ogsaa personen er hellig.“

(Jena Udg. VI, 199)

„Der gives ikke nogen synd i verden uden vantroen; andre synder er hr. Simons synd. (Naar min lille Hans eller Lene gaar bort i en krog og), da ler man, som om det var godt gjort. Saa gjør ogsaa troen, at vort skarn ikke stinker for Gud.“

(Walch XIII, 1480)

„Guds bud er kun dertil satte, at mennesket i dem skal se sin uformuenhed til det gode og lære at for-
tvile om sig selv.“

(Erl. 27, 80)

(Erl. Udg. 16, 139. sl. 44, 215. 219; 41, 399, 400)

Guds bud kan idethele ikke opfyldes af menneskene.

„Dette skal være dig en sikker regel: Naar skriften befaler, at man skal gjøre en god gerning, skal du forstaa det saaledes, at skriften forbyder, at du skal gjøre nogen god gerning, siden du ikke formaar at gjøre det. Men den vil, at du skal holde Guds sabbath, være død og begravet og lade Gud alene virke i dig.“

(Wittenberg-Udg. 1530. III, 143)

„Enhver god gerning, selv den bedste, er tilgivelig synd Man maa tilføie, hvad jeg andens-
steds har sagt saa mange gange: den er tilgivelig synd ikke efter sin natur, men paa grund af Guds barmhjertighed. Enhver af den retfærdiges gerninger er fordømmelig og dødssynd, dersom den dømmes efter Guds dom.“

(Luth. Assert. omn. art. tom. II, fol. 335 b)

„Alle vore gerninger er ikke andet end idel l . . . i en gammel lurvet skindfeld; det kan ikke nytte at prøve paa at faa den ren; hverken hud eller haar er længere noget tes.“

(Wittenberg-Udg. 1530. III, 321)

„Troen er den korte og fuldstændige opfyldelse af loven og pryder de troende med en saa stor retfærdighed, at de ikke har noget andet nødig til retfærdighed.“

(Erl. 179 fg.)

„Vi maa ikke tvile paa, at vi er hellige, ligesom du ikke maa tvile paa, at du er døbt, og Kristi blod er udgydt for dig.“

(Walch V, 1794)

„Den fromme maa altsaa lære, at loven og Kristus er to modsætninger, som er aldeles uforenelige.“

(Kommentar til Gal. Op. lat. 25, 144. fg.)

„Der gives ikke noget menneske, som kan skjelne rigtig mellem lov og evangelium Paulus og jeg har endnu ikke kunnet bringe det saa vidt. Djævelens største kunst er, at han af evangeliet forstaaer at gjøre lutter lov. Kunde jeg saasandt ret fatte forskjellen mellem læren om lov og evangelium, saa vilde jeg nu og altid sige til djævelen: „Er solle mich (mit Zuchten zu reden) l . . . (Tischreden, Forstemann II, 122)

„Det udtryk, hvorom man i Regensburg var bleven enig, at mennesket retfærdiggjøres ved en levende og virksom tro, kalder Luther „ein weitläufig, gefickt Ding.“

Köstlin (Herzogs Realencyclopädi VIII, 605)

(Sl. Udtr. „Eine elende gefickte Notel“ Corp. Reform. IV, 257 De Wette V, 388)

„Det er en forfærdelig vildfarelse, at sofisternerne adskiller synderne efter gerningernes væsen, eftersom gerningerne er i sig selv, og ikke eftersom personen, der begaar dem, er troende eller ikke. En troende har vel samme slags synd og lige stor synd som en ikke-troende; men synden tilgives og tilregnes ikke den, som tror, hvorimod den ikke-troende beholder synden, da den tilregnes ham. For den troende er altsaa den synd tilgivelig, som for den vantro er døds-
synd, ikke fordi der er forskjel paa deres synder, saa at den troendes synd skulde være mindre og ringere end den ikke-troendes. Nei, forskjellen beror paa personerne. Thi den troende holder for vist, at hans synd er ham tilgiven for Kristi skyld Derfor, om han end gjør synd, bliver han dog et fromt menneske.“

(Walch VIII, 2730)

„I troen bliver alle gerninger lige; den ene er som den anden Thi ikke er gerningerne velbehagelige for sin skyld, men for troens skyld, som ene og uden forskjel er, lever og virker i alle gerninger, hvor mange og forskjellige de ogsaa maatte være.“

(Walch X, 1570)

„Det er en vildfarelse at mene, at viljen har en aktivitet i den gode gerning Thi denne vor villen, at vi tror, haaber og elsker, er en bevægelse og førelse af Guds ord Hvad aktivitet har leret, naar pottemageren danner det? Som sverdet ikke selv medvirker til sin bevægelse, saa heller ikke viljen til sin villen, som er en bevægelse af Guds ord, en ren passivitet.“

(Kommentar til salmerne Opp. lat. 14, 262 fg.)

„Hvorledes kan du sige, at den troende ikke isøvne frembringer gode gerninger? Da er han dog mest fuld af gode gerninger, naar Gud virker i ham, medens han hviler og saaledes feirer Herrens sabbath.“

(Opp. lat. 28, 15)

„Hedningernes allerbedste tanker om Gud og Guds vilje er idel stokblind mørke efter Mose ord: „Menneskets tanke er ond.“

(Erl. udg. 58, 219 fg.)

„Jeg siger, at de aandelige kræfter ikke alene er fordærvede, men ogsaa ved synden ganske og aldeles tilintetgjorte, baade i mennesker og djævle.“

(Wittenberg-udg. (1530) I, 99)

„Den, som vil høre Kristi ord, han lader eslet (d. e. fornuften) blive hjemme.“

(Walch VII, 2160)

„Der gives ingen større, farligere og giftigere forargelse end det ydre gode liv i gode gjerninger og aandelig vandel. Det er den rette aabne dør og den brede landevei til fordømmelse.“

(Walch XI, 349 fg.)

(Fortsættes.)

En første hl. messe

af særlig interesse for os feiredes i landsbyen Marnach i Luxemburg søndag den 17de august „Luxemburger-Wort“ skriver desangaaende:

„Vi marnacher har allerede længe med længsel ventet paa denne glædesdag. I løbet af vaaren og sommeren blev der plantet og passet blomster i haverne til brug ved den ventendes fest. Ja for en maaned siden var der allerede tusender af kunstige blomster færdige, som var bestemte til at smykke guirlander og triumfbuer igaar. Til den høje fest var alting ogsaa virkelig nydelig pyntet. Hele ugen havde ungdommen under de ærværdige søstres ledelse havt travlt med at smykke kirke og gader. Foran den nyviede prests hus var der bygget et smukt kapel af levende blomster og grønt løv. Der blev primitianten afhentet i procession; en skolegut holdt en passende, liden tale til festdagsbarnet, imedens en hvidklædt smaapige overrakte en smuk blomsterbuket. Veien fra den nye prests hus indtil kirken var paa begge sider behængt med guirlander, og udenfor kirkedøren stod en prægtig triumfbue. Fra kirketaarnet flagrede en fane. Selve kirken var af en øvet haand smykket, saa det vakte almindelig beundring. Vort nye gudshus var propfuldt af folk. Under den hl. messe holdt sogneprest Boever, der ligeledes er et barn af vor landsby, festprædikenen. Den talentfulde unge mand [J. A. Kleis er hans navn] har kaaret Norge til pladsen for sin prestelige virksomhed.“

Benedikt fra Nursia og hans amme.

Af

Fr. Paludan-Müller.

(Fortsat.)

Benedikt.

Det, hvis svundne glans afmaler
Hisset sig i purpurskyen! —
Ser du skjæret over byen?
Aftensolens skin paa tinden
Af det høje Kapitolium,
Hvor det stærke lys sig viser?
Der var romerfolkets arne,
Der, i fædrelandets fare,
Traadte frem de store helte,

Som endnu hver tunge priser:

Curtius, Scævola og Cocles,
Brutus, Decius, Camillus,
Fabius, Regulus, Æmilus,
Scipioner og Catoner —
O Cyrilla! hvilke minder,
Straalende som himlens stjerner,
Stiger her ei frem af graven,
Hvor det gamle Rom nu blunder!
Hvilken storhed gaaet under,
Hvilken herlighed lagt øde,
Hvilke seierstener trods den
Dybe stilhed om de døde!

A m m e n.

Men forsvundet er forsvundet;
Altfor nær du tar dig tingen,
Det saa tidt jeg har befundet.
Op og ned gaar alt i verden,
Dag og nat bestandig mødes,
Og en stor mand maa begraves,
Før en anden en kan fødes.
Død er Cæsar og Pompeius,
Men endnu din farbror Lucius
Og senator Varro lever.
Ned i graven steg fra tronen
Den berømte keiser Titus,
Der kom hjem med lysestagen
Og med jødefolket bundet;
Men saa troner jo til gjengjæld
Gotherkongen i Ravenna,
Vor Theoderik, der fried
Os fra alle vore fiender
Og ifjor, da Rom han gjested,
Høsted pris af alle munde —

Benedikt.

Men fra graven prisen toned;
Herligheden gik tilgrunde.

A m m e n.

Gik tilgrunde — hvor du taler!
For mit blik endnu sig maler
Al den pragt og glans og glimmer,
Som ifjor just Rom udfolded
Under gotherkongens indtog!
Husk paa processionen, da de
Purpurklædte senatorer,
Efterfulgt af bisp og prester
I de linnedhvide klæder,
Droge gennem byens gader
Med de tusend kors og kjerter!
Husk, hvordan til kirkeklokkers
Uafadelige kimen
Trommer og trompeter toned!
Husk, hvad selv vi saa, da kongen
Paa sin hvide hest, med kronen
Over hjelmen, sverd i haanden,
Red i skridtgang ind ad porten,
Fulgt af sine barske gother:

Hvordan dybt for ham sig bøied
 Romerfolkets knæ og ørne,
 Krigens mænd med sænkte faner,
 Fredens mænd med virakksaaler,
 Øvrigheden, som med blottet
 Hoved overrakte sceptret —
 Og hvor naadig kongen nikked,
 Medens alle munde raabte:
 Vivat Rex Italiæ, vivat!
 Og da kongen og hans gother
 Over blomstersmykte tepper
 Saa red op til Kapitoliet,
 Hvordan ud af alle huse
 (Som paa tærsklen paa altanen)
 Stimled mænd i snehvid toga.
 Kvinder klædt i guld og purpur,
 Straalende af ædelstene,
 Alle svingende med krans, e,
 Hilsende med raab og haandklap
 Majestæten og triumfen —
 Ja, naar alt, hvad stort og kostbart
 Da vi skued, jeg betænker,
 Da, mit barn, det gamle Rom jeg
 Med dets herlighed dig skjænker!

Benedikt.

Men paa æren ei du tænker,
 Ei paa skammen, ved at skue
 Vore store fædres moder,
 Rigets dronning og forsvarer,
 Verdens gamle herskerinde,
 Dybt i støvet for barbarer.
 Seirens krans er sønderreven,
 Alles skovisk er vi bleven!
 Rundtom skjendsel kun og brøde,
 For vor afmagt ingen støtte;
 Landet vidt og bredt lagt øde,
 Røveres og voldsmands bytte.
 Folket adspredt og forvildet,
 Uden lov og ret og orden,
 Folkets hyrder ikke bedre,
 Næsten værre selv end hjorden.
 Og hvad er af Rom der vorden?
 Rom, hvor hedenskabets ørne
 Mod og manddomsliv betrygged;
 Rom, hvor kristenhedens vidner
 Sig med martyrkransen smykked;
 Rom, hvor hellige apostler
 Fast paa klippen kirken bygged:
 Rom er fra sin trone stegen,
 Al dens hæder er bortvegen.
 Uden mod og uden helte
 Har i støv den ladt sig træde;
 Uden dyd og uden troskab
 I sin skjendsel søgt sin glæde;
 Uden blu sig selv fornødret,
 Kastet fra sig tugtens belte
 Og sig iført skjøgens klæde!

Ammen.

Der, mit barn, du talte sandhed!

Over Roms de store synder
 Mennesker og engle græder.
 Disse fæle mænd og kvinder,
 Disse bandende soldater,
 Disse nedrige krabater,
 Disse lov- og retsfordreiere,
 Disse ryggesløse prester,
 Disse lave skjendegjester,
 Disse slemme spillefugle,
 Disse glubske aagerkarle,
 Disse stygge drukkenbolte,
 Disse lumpne tyveknegte,
 Disse overstadig frække
 Offentlige fruentimmer,
 Dem jeg Roms den aabne skade,
 Kræft og store pestbyld kalder —
 Men der én ting ind mig falder!
 Selv du kalder dig en romer,
 Rom var dine fædres hjemstavn.
 Saa du jo er allernærmest
 Til at redde den fra faldet
 Og at hjælpe os tilrette.
 Ja, mit barn, min lille, kloge
 Benedikt, betænk dog dette!
 Nu er du for ung, men inden
 Lang tid var du byens censor,
 Vogter for de gode seder,
 Naar du selv det bare vilde.
 Da fik nok du at bestille,
 Naar paa gader og paa torve,
 Naar i kipper og i kroer,
 Naar i kamre og i kroge
 Du paa jagt var efter skrabet,
 Rigtig støved op i snavset,
 Og med fængselsstraf og bøder
 Al den frække trods fik avet.
 Det var noget ganske andet
 End at være eneboer:
 Mer behageligt for himlen
 Og til større gavn for jorden.

Benedikt.

Men kun spildt var liv og møie,
 Lige fjern var ret og orden.
 Nøi, Cyrilla! hele denne
 Slegt er dømt som jødefolket,
 Der i mer end fyrretyve
 Aar i ørknen maatte vandre. —
 Sed og skik sig maa forandre,
 Verden blive maa en anden
 Og et andet folk opdrages,
 Før vor ære kan oprettes
 Og velsignelsen modtages.

(Fortsættes.)

Indenlandske efterretninger.

St. Halvards kapel her i Kristiania blev indviet i søndags eftermiddag af hs. høiærværdighed præfekten, bistaæet af to assisterende prester og to cantores.

Efter at have foretaget den i ritualen foreskrevne indvielse af et offentligt kapel holdt hr. præfekten en prædiken, i hvilken han først gennemgik de ting, som gjør et gudshus værdifuldt for en katolik, og derefter udviklede, i hvilket forhold prest og menighed bør staa til hinanden. Da pastor Hagemann, som er udnævnt til sjælesørger for den nye menighed, endnu er holdt tilbage i udlandet af sygelighed, bliver tjenesten ved kapellet og den dertil hørende skole foreløbig besørgt af en prest fra St. Olaf. Efter et salmevers holdt pastor Wang en afskedstale til de katolikere, der, som menighedsmedlemmer af den nyoprettede station, fremtidig er udskilte fra St. Olafs menighed.

Kapellet bestaar af to rum, der kan adskilles ved skydedøre. I det yderste og større rum er skolen, og skolebordene er indrettede saaledes, at bordpladerne kan slaas ned, hvorved det hele faar udseende af almindelige kirke-knælebænke. Saavel alteret som kommuniionsbænken og kirke (resp. skole-) bænken er af poleret fyrretræ med naturfarve, saa kapellet tager sig smukt og hyggelig ud.

Pater Scheer af dominikanernes eller prædikebrødrenes (efter sin sorte kappe ogsaa kaldet sortebrødrenes) orden vil antagelig komme til Norge, saa han kan begynde sine konferenser den 23de ds. De agtes holdt 3 gange ugentlig i St. Olafs kirke, kl. 7 aften. De emner, som den fremragende taler agter at behandle, vil blive: Kristus og hans kirke, primat og ufeilbarhed, bibel og overlevering, skriftemaalet, de gode gjerninger og naaden, den enesaliggjørende kirke, intolerans og inkvisition, ordenslivets berettigelse og betydning. Dog vil nærmere bekendtgjørelse finde sted.

153 udvandrere afgik forrige fredag med „Montebello“, 83 i torsdags med „Norge“ og 133 med „Angelo“ iforgaars.

Forlis. Dampet „Alice“ er sunken forrige onsdag ved Jomfruland. Mandskabet er bjerget. — I juli er gaaede tabt 40 seilskibe, hvoraf 5 norske, 2 svenske og 2 danske, og 15 dampskibe, hvoraf 1 norsk. — En makrelskøite er forlist paa vestkysten med 6 gifte mænd under stormene midt i afvigte maaned.

Udenlandske efterretninger.

I Kardinal Mannings bispedømme naar tallet af protestanter, der vender tilbage til den katolske kirke, aarlig op til 1300.

Den første erkebisp af Lahore (Forindien), msgr. Mouard, er død den 14de juli efter at have indehavt bispesædet i ikke engang to aar.

Internationalt møde af katolske jurister vil blive afholdt i Antwerpen i begyndelsen af oktober.

I England befordredes i 1889 med jernbanerne 775,183,073 personer. Paa samtlige baner omkom 1076 personer, og kvæstedes 4836. — I London døde samme aar 27 mennesker af sult, væsentlig fordi behandlingen i fattighusene endnu lader saa meget tilbage at ønske, at mange krymper sig til det yderste for at gaa derind.

Ved ildsvaade er hele byen Tokay (Ungarn) paa et dusin huse nær tilintetgjort. Den havde over 5000

indbyggere. — Den vigtige handelsstad Saloniki i Makedonien er bleven hjemløst af en voldsom ildebrand, der har kostet mange mennesker livet; navnlig det europæiske kvarter har lidt. Byen havde omkring 60,000 indbyggere.

Svære regnskyl har anrettet store ødelæggelser paa eiendom og veie rundt omkring i Mellemeuropa; baade Donau, Moldau og Rhinen er gaaet over sine bredder, og Schweiz er navnlig sterkt hjemløst. I Prag er den berømte Karlsbro („Stenbroen“), paa hvilken den sidste kamp i trediveaarskrigen stod, bleven delvis bortreven.

En hvirvelstorm har ogsaa hjemløst Mellemitalien og i Forno di Joldo kostede næsten et snes mennesker livet.

Vesuv har faaet et voldsomt udbrud og udsender en lavastrøm fra et nyaabnet krater.

En dampmaskine sprang i en grube i Galizien og voldte ca. 80 arbeideres død.

Koleraen raser nu ogsaa i Japan; der forekommer over 200 dødsfald daglig.

Blandinger.

En ligtale. Fra Kristian IV.s reise om Nordkap i 1599 meddeler „Aft.“ bl. a. følgende episode: Den 29. mai kom flaaen tilbage til Vardø. . . Styrmanden ombord dræbtes samme dag ved et vaadeskud og skulde jordes med det samme; en af skibspresterne, hr. Nicolai, fik af generalkapteinen ordre til at tale ved hans grav. Men den gode hr. Nicolai havde smagt vel meget paa hollænderens vin, han mødte temmelig beskjenket ved jordefærd og gjorde derfor sin tale helt kort: „Hvor denne hollandske styrmand er født, eller hvem hans forældre er, kan jeg ikke sige, thi det er mig ingenlunde bekjendt; ei heller kan jeg tale om, hvorledes han levede, thi det ved jeg ikke — men hvordan han døde, det ved I andre ligesaavel som jeg, saa her behøves ingen lang forklaring. Amen!“

Djævelen i katten. Efter Sigvard Grubbes reisedagbog meddeles i „Aft.“ ogsaa en anden morsom episode fra samme reise: Den 14de juni blæste det en generalstorm. Seil kunde man ikke føre, regnen strømmede ned mellem byerne, og hundekoldt var det; generalkapteinen [Kristian IV.] sad paa køiekanten og talte med Grubbe om situationen, som slet ikke var hyggelig. Hvad om man gjorde en god gjerning! „Vi gav, saa mange som vi var ombord, enhver efter tykke noget til de fattige.“ Og om det nu var denne deres fromhed, der formildede havets vrede guder, eller det, at de blev af med finnekones kat, der var bleven hende frastjaalen af en letsindig spillemand, nok er det, det klarede op, og vinden gik dem til vilje. Styrmanden Amund, der vidste, hvad en opbragt finnekones trolddomskunster kunde udrette mod vind og vove, havde længe bedt generalkapteinen om at skille sig ved den store, sorte finnekat; men han holdt meget af det behændige dyr, der morede ham med sine krumspring i takkel og toug, og erklærede, at det var det bedste, han havde med hjem fra reisen.

Saa en skøn dag brød mørkets magt frem hos mis, og det blev os alle klart, hvad der boede i den. Thi midt under magister Anders prædiken gjorde den nogle saa sataniskbehændige spring, at søfolkene glemte øieblikkets høitidelighed og brast i latter, saa mester Anders maatte slippe sin tekst og tiltordne dem, at: „her var det ikke tid at le, men at paakalde Herren.“ Nu blev ogsaa generalkapteinen betænkelig ved sin sorte ven. Der nedsattes en kombineret ret, som dømte monsieur Mons til uden formaliteter at kastes over bord. Generalkapteinen formildede dog dommen derhen, at katten skulde surres fast i en balje med rigelig proviant og sættes paa søen, om den mulig kunde naa land.

En frelsessoldat i Risør er for tyveri af sparebankbøger og for plattenslageri arresteret. Under frelsesarmeens møder talte han tidt og ofte, ligesom han var en af de ivrigste til at vidne og prise Gud, forat han havde frigjort ham fra denne verdens daarlighed.